אם מחוט ועד שרוך. שלא יהא ליהנות מן הגזל: **שרוך.** לשועה: **חוט של תכלת.** לציצית: **לשועה של תפילין.** לקשור: **בשלמא לשועה של תפילין.** מיכא הנאה דכתיב[ה] וירא ממך: **אלו תפילין שברגלו.** אות הן לכל כי שם ה' נקרא עליך: **מאי היא.** מאי הנאה איכא: **מה נשתנה תכלת.** שהזקיקתה תורה לציצית: **שתכלת דומה לים.** שהמצוין מן הים הוא עולה אחת לשבעים שנה[ו] ומראית דמו דומה ליס ויש אומרים רואין שדומה לרקיע ורקיע לספיר וספיר לכסא הכבוד דכתיב[ז] ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר והוא כעצם השמים לטהר[ח] שמים דומין לספיר וספיר הוא כסא[ט] הכבוד דכתיב כמראה אבן ספיר דמות כסא וכשהקב"ה מסתכל בכסא הכבוד שלו מזכר במצוה זו שהיא כנגד כל המצות: **הגאלו.** הגוזל ואוכל קשה הוא לעשות תשובה: **לאפרכסת.** טרמוי"א[י]: **לא מרכבם.** לפי שאין אתם מרבין עצמכם אלא ממעטין לפיכך חשק בכם כי אתם המעט ממעטיתן עצמכם בענוה: **נמרוד.** מלך בדור הפלגה היה ולכך נקרא שמו[כ] נמרוד שהמריד כל העולם במלכותו על הקב"ה: **מושב אלהים ישבתי.** שבנה לו שבעה רקיעים של נחשת ועלה ויושב עליהם: **עולה ארץ.** על זכות אותן שנחשבו לבלימה: **שבולם עלמו.** סוגר את פיו ודומה לו בבכורות (דף מ:) פיו בולס ורגליו מבולמות: **ומחחה.** מי שנדרס תחת הכל הוא זרועות עולם: **האומנם אלם.** לאומנות יפה היא האילוס אבל לדק דהיינו דברי תורה אותו תדברון: **מישרים.** כמישור ארץ חלקה שנוחה לילדים: **בעפר עיר הנדחת.** קס"ל אפר שריפתה: **והא איסורי הנאה ניהו.** דכתיב [דברים יג] לא ידבק וגו' ובעיר הנדחת כתיב: **עפר עפרה.** עפר קרקעה: **ורבא אמר.** אפילו בעפר אזעפרה[מ] נמי מותר שכסוי הדם מצוה ולא הנאה שהמצות שנתנו לישראל לא ליהנות נתנו להם לא לשם הנאה נתנו להם אלא גזירת מלך היא עליהם: **לא אם תקע יצא.** דלאו הנאה היא ולכתחלה מיהא לא יתקע משום דמאים: שיעורא

יצא זה שמחוסר תלישה בו'. מכאן נראה לפסול גט שנכתב על הקלף ואח"כ חתכו דהתם נמי דרש וכתב ונתן מי שמחוסר כתיבה ונתינה יצא כו' דטפי נראה חבור גט המחובר לקלף גדול מחבור עפר לעיר הנדחת דחשיב הכא מחוסר תלישה ושם בפ"ב דגיטין (דף כא:) כתוב באורך כל הצורך:

והתניא תקע לא יצא נטל לא יצא. ה"ל לאתויי מתני' דלולב הגזול (סוכה דף כט:) של אשרה ושל עיר הנדחת פסול אלא ניחא ליה להביא הך ברייתא דקתני בה שופר ולולב ואת דבפרק ראוהו ב"ד (ר"ה דף כח.) אמר [נ] רב שופר של עבודת כוכבים לא יתקע בו ואם תקע בו יצא וכן בפ' מצות חליצה (יבמות דף קג:) אמר רבא החולצת בסנדל של עבודת כוכבים חליצתה כשרה ולא אמרינן דמכתת שעוריה וי"ל דהכא בעבודת כוכבים של ישראל דאין לה ביטול אבל דעובד כוכבים דיש לה ביטול לא מכתת שיעוריה וכי האי גוונא משני פרק לולב הגזול (סוכה דף לא:) אהא דאמר רבא לולב של עבודת כוכבים אם נטל לא יצא ופריך ממתניתין דלולב של אשרה פסול ומשני באשרה דמשה וא"ת עבודת כוכבים דעובד כוכבים מכי אגבהה הויא דישראל כדאמר בפרק כל הצלמים (ע"ז דף מב.) גזירה דלמא מגביה לה והדר מבטל לה וי"ל כגון שהגביה השופר והסנדל על מנת שלא לקנותו דהא תנן במועל שאין שלו חליצתה כשרה ולולב איירי בי"ט שני ובסוכה הוה מצי לשנויי דמתניתין בי"ט ראשון ולא הוה צריך לאוקמה באשרה דמשה אלא משום דקתני אשרה דומיא דעיר הנדחת דאפי' בי"ט השני ור"ת מפרש דכולהו בעבודת כוכבים דעובד כוכבים וכאן קודם ביטול והתם לאחר ביטול ולאחר ביטול נמי לכתחלה לא יטול ולא יתקע ולא יחלוץ דמאים לענין מצוה לפי שהיה עליה שם עבודת כוכבים אפי' את"ל דשרי לכסות בעפר עבודת כוכבים לכתחלה כמו בשל עיר הנדחת לא דמי כיסוי לחליצה לענין כסוי לא חיישינן ממאי דמאים והא דמשני בסוכה באשרה דמשה ולא משני בדעובד כוכבים וקודם ביטול משום דמכי נקלף הלולב מן הדקל נתבטל ובפרק מצות חליצה (יבמות קג:) דמפליג בין סנדל של עבודת כוכבים לסנדל של תקרובת עבודת כוכבים דאין לו ביטול ולא מפליג [א] בנטל עבודת כוכבים גופיה בין אחר ביטול לקודם ביטול ויש לומר מילתא אגב אורחיה קא משמע לן דתקרובת עבודת כוכבים אינה בטלה עולמית והוא דראוהו ב"ד קשה טפי דמפליג התם רבא בין שופר של עבודת כוכבים לשל עיר הנדחת דבשל עבודת כוכבים גופיה היה יכול לחלק לפירוש רבינו תם בין אחר ביטול לקודם ביטול ומיהו על כרחך צריך לאוקמה לאחר ביטול כדברי ר"ת לספריס דגרסי רב יהודה דאי קודם ביטול הא רב יהודה אית ליה התם דבשופר של שלמים לא יצא משום דמצות ליהנות ניתנו אך נראה דרבא גרסינן ולא רב יהודה דהא מפרש התם טעמא דבשופר של עיר הנדחת לא יצא משום דכתתי מכתת שיעוריה ולרב יהודה הוה ליה למימר משום דמצות ליהנות ניתנו:

הדרן עלך כסוי הדם

[1] אם [מ]מחוט ועד שרוך נעל זכו בניו לשתי מצות לחוט של תכלת ורצועה של תפילין בשלמא רצועה של תפילין כתיב [2] וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך [ג] ותניא ר' אליעזר הגדול אומר אלו תפילין שבראש אלא חוט של תכלת מאי היא דתניא [3] רבי מאיר אומר מה נשתנה תכלת מכל הצבעונין מפני שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לאבן ספיר ואבן ספיר דומה לכסא הכבוד דכתיב [3] ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו וגו' וכתיב [4] כמראה אבן ספיר דמות כסא א"ר אבא קשה גזל הנאכל שאפילו צדיקים גמורים אינן יכולין להחזירו שנאמר [5] בלעדי רק אשר אכלו הנערים אמר רבי יוחנן משום רבי אלעזר בר' שמעון כל מקום שאתה מוצא דבריו של רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי בהגדה עשה אזניך [ד] כאפרכסת [6] לא מרבכם מכל העמים חשק ה' בכם וגו' אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל חושקני בכם שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטין עצמכם לפני נתתי גדולה לאברהם אמר לפני [7] ואנכי עפר ואפר למשה ואהרן [7] אמר [8] ונחנו מה לדוד אמר [9] ואנכי תולעת ולא איש אבל עובדי כוכבים אינן כן נתתי גדולה לנמרוד אמר [10] הבה נבנה לנו עיר לפרעה אמר [11] מי ה' לסנחריב אמר [12] מי בכל אלהי הארצות וגו' לנבוכדנצר אמר [13] אעלה על במתי עב לחירם מלך צור אמר [14] מושב אלהים ישבתי בלב ימים אמר רבא ואיתימא ר' יוחנן גדול שנאמר במשה ואהרן יותר ממה שנאמר באברהם דאילו באברהם כתיב ואנכי עפר ואפר ואילו במשה ואהרן כתיב ונחנו מה ואמר רבא ואיתימא ר' יוחנן אין העולם מתקיים אלא בשביל משה ואהרן כתיב הכא ונחנו מה וכתיב התם [15] תולה ארץ על בלימה אמר רבי [ה] אילעא אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם את עצמו בשעת מריבה שנאמר תולה ארץ על בלימה רבי אבהו אמר מי שמשים עצמו כמי שאינו שנאמר [16] ומתחת זרועות עולם אמר רבי יצחק מאי דכתיב [17] האמנם אלם צדק תדברון מישרים תשפטו בני אדם מה אומנותו של אדם בעולם הזה ישים עצמו כאלם יכול אף לדברי תורה תלמוד לומר צדק תדברון יכול יגים דעתו ת"ל מישרים תשפטו בני אדם אמר רבי זעירא ואיתימא רבה בר ירמיה מכסין בעפר עיר הנדחת ואמאי איסורי הנאה הוא אמר זעירי לא נצרכה אלא לעפר עפרה דכתיב [18] ואת כל שללה תקבוץ אל תוך רחובה ושרפת מי שאינו מחוסר אלא קביצה ושרפה יצא זה שמחוסר תלישה קביצה ושרפה ורבא אמר מצות לאו ליהנות ניתנו יתיב רבינא וקאמר לה להא שמעתא איתיביה רב רחומי לרבינא [ו] א שופר של עבודת כוכבים לא יתקע בו מאי לאו אם תקע לא יצא אם תקע יצא [ז] ב לולב של עבודת כוכבים לא יטול מאי לאו אם נטל לא יצא לא אם נטל יצא והתניא תקע לא יצא נטל לא יצא אמר רב אשי הכי השתא התם שיעורא

הקב"ה למצות זו (מנחות מג:). **שתכלת דומה לים.** שנעשו בו נסים לישראל (שם). **ורקיע לכסא הכבוד.** ומכח התכלת מזכיר היושב על כסא, ושוב נאה לישראל שיהא דמות כסאו עליהם, שנאמר ותחת רגליו וגו' דהיינו רקיע (שם) כא לגמדנו שכל המקיים מצות ציצית כאילו הקביל פני שכינה, והכי תניא לה בספרי, ואיעטריכו הני משום דלא אשכחן קראי אלא בקיעא שדומה לכסא הכבוד, הילכך תכלת דומה ליס ויס דומה לרקיע, דתכלת לא דמי לרקיע כל כך אלא דומה לדומה, כמו תכלת דומה למראה היס ואנן קחזינן דיס דומה למראה הרקיע, ורקיע לכסא הכבוד, קראי קדרים דכתיב ברקיע כמעשה לבנת הספיר וכתיב כמראה אבן ספיר דמות כסא (סוטה יז.). **שופר של עבודת כוכבים** ששימשו בו בע"ז ומאסר בהנאה כדתניא בסמ' ע"ז (נא:) אבל תאבדון את כל המקומות, בכליס שנשתמשו בהן בע"ז הכתוב מדבר (ר"ה כח.). **אם תקע יצא.** דמצות לאו ליהנות ניתנו (שם). **לולב של עבודת כוכבים.** ששימשו בו בע"ז לכבד לפניה קרקע, אי נמי שעבודתה בלולב להעבירה לפניה או לזרקה בו, **לא יטול.** דמאים לגבוה (סוכה לא:). **אם נטל יצא.** ומע"ג דאיסורי הנאה הוא, דמצות לאו ליהנות ניתנו, כלומר אין קיום מצות הנאה אלא עבודת עבד לרבו (שם). הדרן עלך כסוי הדם

מסורת הש"ס

ה) ברכות ו. [נז.] מנחות לה: סוטה יז. [מגילה טז:]. ו) סוטה שם. מנחות מג.; ז) [מחגיגה ג: פרש"י שעל הרמיים], ד) [ל"ל שמרון], ט) [וילקוט אימא רבי אלעזר], י) ר"ה כח., יא) סוכה דף לא: ע"ש היטב, יב) [דברים כח], יג) [מנחות מד.], יד) [שמות כד], טו) בס"ת: וספיר לכסא, יז) [עירובין נג.], יח) בס"ת: אפרה, יט) [בגמרא שלפנינו איתא רב יהודה וגירס ר"ח שם שכתבו תוס' איתא רבא],

תורה אור השלם

1. אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את אברם:
בראשית יד כג
2. וראו כל עמי הארץ כי שם יי נקרא עליך ויראו ממך: דברים כח י
3. ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר:
שמות כד י
4. ומעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה: יחזקאל א כו
5. בלעדי רק אשר אכלו הנערים וחלק האנשים אשר הלכו אתי ענר אשכל וממרא הם יקחו חלקם: בראשית יד כד
6. לא מרבכם מכל העמים חשק יי בכם ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים:
דברים ז ז
7. ויען אברהם ויאמר הנה נא הואלתי לדבר אל אדני ואנכי עפר ואפר: בראשית יח כז
8. ובקר וראיתם את כבוד יי בשמעו את תלונתיכם על יי ונחנו מה כי תלינו עלינו:
שמות טז ז
9. ואנכי תולעת ולא איש חרפת אדם ובזוי עם: תהלים כב ז
10. ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם פן נפוץ על פני כל הארץ: בראשית יא ד
11. ויאמר פרעה מי יי אשר אשמע בקלו לשלח את ישראל לא ידעתי את יי וגם את ישראל לא אשלח:
שמות ה ב
12. מי בכל אלהי הארצות אשר הצילו את ארצם מידי כי יציל יי את ירושלם מידי:
מלכים ב יח לה
13. אעלה על במתי עב אדמה לעליון:
ישעיהו יד יד
14. כן אדם אמר לנגיד צר כה אמר אדני אלהים יען גבה לבך ותאמר אל אני מושב אלהים ישבתי בלב ימים ואתה אדם ולא אל ותתן לבך כלב אלהים:
יחזקאל כח ב
15. נטה צפון על תהו תלה ארץ על בלי מה:
איוב כו ז
16. מענה אלהי קדם ומתחת זרעת עולם ירגרש מפנך אויב ויאמר השמד:
17. האמנם אלם צדק תדברון מישרים תשפטו בני אדם: תהלים נח ב
18. ואת כל שללה תקבץ אל תוך רחבה ושרפת באש את העיר ואת כל שללה כליל ליי אלהיך והיתה תל עולם לא תבנה עוד: דברים יג יז

עין משפט נר מצוה

מב א מיי' פ"ז מ' מהלכות שופר הלכה ג ועיין בהסגות ובמ"מ ובכ"מ סמג עשין מב טוש"ע ס"ח סי' תקפו סעיף ג:
מג ב מיי' פ"ח מהלכות לולב הלכה ז ועיין בהסגות ובמ"מ ובכ"מ סמג עשין מד טוש"ע ס"ח סימן תרמט סעי' ג:

גליון הש"ס

גמ' מחוט. עיין רש"י בתומס פ' תולדות נח ט' כג ובכל"ס שם:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה והתניא וכו' ולא מפליג בסנדל עבודת כוכבים גופיה:

לעזי רש"י

טרמוויי"א [טרימויא"ה]. אפרכסת.

שיטה מקובצת

(ג) ורבא אמר אפי' בעפר שריפתה נמי מותר:

רבינו גרשום

כאפרכסת זו היא קופה מנוקבת שעל גבי הרחיים שמקבלת כל החטים שמביאין לטחון. וכתיב תולה ארץ על בלימה כלומר דבר שהוא כאין. שבולה עצמו כלומר ששותק. ת"ל מישרים תשפטו בני אדם כלומר לענין תורה שהיא מישרים תשפטו צריכה שלא תגיסו דעתכם עליה. אלא לעפר עפרה כו' קרקע שנשרפה עיר הנדחת עליה יצא זה שמחוסר תלישה כלומר שאינו חשוב עיר הנדחת: רבא אמר מצות לא ליהנות ניתנו. כלומר לא תימא דמעפר עפרה מכסין אלא מעפרה ממש מכסין אלא מעפרה ממש מכסין דמצוה אין חשוב הנאה. יתיב רבינא וקאמר לה להא שמעת'. כלומר הא שמעת' דרבא. לולב ושופר שיעורא בענין כלומר לולב בענין ד' טפחים ושופר כדי שיאחזנו ויראה טפח לכאן וטפח לכאן

מוסף רש"י

אם מחוט ועד שרוך נעל. שהכניס עצמו מן הגזל (סוטה יז.). **לחוט של תכלת.** כנגד המוט, ולצועה של תפילין כנגד שרוך להיות לצועה (שם). **בשלמא רצועה של תפילין.** קיבול שכר הוא דאיכא הנאה כדכתיב וכו' (שם). **אלו תפילין שבראש.** שכתוב בהם רוב הסם ש"ין ודל"ת (מנחות לה: ועי"ש ד"ה קשר שהכוונה לתפילין של הקב"ה). **אלא חוט של תכלת מאי היא.** מאי הנאה איכא (סוטה יז.). **מה נשתנה תכלת.** שהזקיקו הכתוב לציצית (שם) שיחדו הקב"ה למצות זו (מנחות מג:). **שתכלת דומה לים.** שנעשו בו נסים לישראל (שם). **ורקיע לכסא הכבוד.** ומכח התכלת מזכיר היושב על כסא, ושוב נאה לישראל שיהא דמות כסאו עליהם, שנאמר ותחת רגליו וגו' דהיינו רקיע (שם) כא לגמדנו שכל המקיים מצות ציצית כאילו הקביל פני שכינה, ואיעטריכו הני משום דלא אשכחן קראי אלא בקיעא שדומה לכסא הכבוד, הילכך תכלת דומה ליס ויס דומה לרקיע, דתכלת לא דמי לרקיע כל כך אלא דומה לדומה, כמו תכלת דומה למראה היס ואנן קחזינן דיס דומה למראה הרקיע, ורקיע לכסא הכבוד, קראי קדרים דכתיב ברקיע כמעשה לבנת הספיר וכתיב כמראה אבן ספיר דמות כסא (סוטה יז.). **שופר של עבודת כוכבים** ששימשו בו בע"ז ומאסר בהנאה כדתניא בסמ' ע"ז (נא:) אבל תאבדון את כל המקומות, בכליס שנשתמשו בהן בע"ז הכתוב מדבר (ר"ה כח.). **אם תקע יצא.** דמצות לאו ליהנות ניתנו (שם). **לולב של עבודת כוכבים.** ששימשו בו בע"ז לכבד לפניה קרקע, אי נמי שעבודתה בלולב להעבירה לפניה או לזרקה בו, **לא יטול.** דמאים לגבוה (סוכה לא:). **אם נטל יצא.** ומע"ג דאיסורי הנאה הוא, דמצות לאו ליהנות ניתנו, כלומר אין קיום מצות הנאה אלא עבודת עבד לרבו (שם). הדרן עלך כסוי הדם

גיד הנשה. מוקדשין פשיטא. כולהו נמי פשיטא אלא דצריך שיהא אחד לצורך ואגביה תני כולהו:

ואתי איסור מוקדשין וחייל **על** איסור גיד. ואע"ג דתנן (לקמן דף ק:) ואינו נוהג בטומאה דאין איסור גיד חייל על איסור טומאה איסור מוקדשין דאמיר דאית בהו כרת אם אכלו בטומאה כדפרש"י לקמן (דף 5.) חייל טפי מאיסור גיד:

אלא קסבר אין בגידים בנותן **טעם.** ולא היה יכול להקשות והתנן (לקמן דף ק:) אינו נוהג בטומאה דמשמע אין גיד הנשה נוהג בטומאה דאין איסור גיד חל על איסור טומאה אלמא דיש בגידין בנ"ט דהוה מצי למימר דטעמא דאמר רבי שמעון בגמרא (שם דף קא.) מי שגידו אסור ובשרו מותר ומה שמקשה רבי יהודה והלא אף לבני יעקב נאסר שפיר פריך דכיון דלבני יעקב נאסר אף בטומאה לא מסתבר למימר דאחרי כן כשנאסרו בטומאה פקע ממנו איסור גיד הנשה א"נ אפילו היה יכול לדקדק משם דיש בגידין בנותן טעם ניחא ליה למיפרך מירך שנתבשל בה גיד הנשה שנויה קודם:

איסור גיד איבא איסור מוקדשין ליבא. והכי פירושו איסור גיד הנשה לבדו נוהג במוקדשין ולא איסור אחר וא"ת ולימא דקסבר יש בגידין בנותן טעם ואפילו הכי לא אתי איסור מוקדשין וחייל אאיסור גיד דליית ליה איסור חל על איסור אף באיסור חמור ואיסור כולל וכי תימא משום דמתניתין כר"מ דאמר דנוהג בשליל ובסוף פירקין (דף קא.) מחייב רבי מאיר שתים באוכל גיד הנשה של נבלה אלמא אית ליה איסור חל על איסור דהשתא נמי דקאמר אין בגידין בנותן טעם לא אתיא כרבי מאיר דהא רבי מאיר סבר יש בגידין בנותן טעם מדמחייב באוכל גיד משום נבלה וי"ל דאין נראה לו שתחלוק הך סתמא דמתניתין אסתמא דכריתות פרק אמרו לו (דף יג:) **דיש** אוכל אכילה אחת וחייב עליה ד' חטאות ואשם אחד דסברה דאיסור חל על איסור באיסור כולל אי נמי לא בעי לשנויי הכי משום דאכתי תקשה ליה דא"כ אין מוקדשין נוהג בגיד מבעי ליה והשתא דקאמר דקסבר אין בגידין בנותן טעם הוה מצי למפרך אין מוקדשין נוהג בגיד מבעי ליה אלא דעדיפא מיניה פריך: **אם** יש בה בנותן **טעם אסורה.** תימה דילמא אסורה משום שמנו של גיד אבל בגידין אין בהן בנותן טעם ולפירוש הר' (א) מאיר ב) אתי שפיר דפירש דאין להחמיר ולאסור בשומן שבגיד כיון שהגיד עצמו אינו אוסר ור"ת מפרש דלשמנו של גיד לא הוה קרי גיד סתמא וקשה לפירושו דלקמן (דף לא.) גבי ההיא דגידין ישרפו לששה עשר מוקי לה רב אשי בשומן של גיד: **בולדות** קדשים עסקינן. דבהדי הדדי קאתו וא"ת והיכי אתו בהדי הדדי הא איסור גיד אינו חל עד שיהא בן ט' חדשים כדאמר לקמן בפרקין (דף לב:)ג) א"ר אושעיא מחלוקת בבן ט' חי והלך רבי מאיר לשיטתו כו' וי"ל דהא דשרי ר"מ בגיד בשליל בן ח' היינו לאחר שנשחטה האם דניתר בשחיטת האם אבל כל זמן שלא נשחטה האם איכא איסור גיד בשליל ומיהו קשה דבפרק בהמה המקשה (לעיל דף עה.) איפליגו רבי יוחנן וריש לקיש בתולש חלב מבן ט' חי אבל מבן ח' חי משמע דלכולי עלמא אין בו איסור חלב וה"נ אין (ד) איסור גיד כי היכי דליכא איסור חלב וא"כ איסור מוקדשין קדיש ויש לומר דדוקא איסור חלב אין בו משום דכתיב (ויקרא ז) כל חלב שור וכשב ובן ח' לא מיקרי שור וכשב אבל איסור גיד יש בו אי נמי ניחא ליה למיפרך ממתניתין דנזיר דמשמע בהדיא דלאו בהדי הדדי אתו וא"ת ואמאי לא פריך ממתניתין דאינו נוהג בטומאה אלמא דאיסור טומאה קדיש וי"ל דהמ"ל דטעמא משום דבשרו אסור כדקאמר רבי שמעון כדפי' לעיל: **והא** מדקתני סיפא דנוהג בשליל מכלל דרישא בו'. תימה מאי פריך הא סיפא בשליל שנשחטה אמו וריש בשלא נשחטה ועוד דמאי קא משני דבר זה מחלוקת רבי יהודה ורבנן והלא אף רבי יהודה מודה דאסור כי לא נשחטה האם דדוקא בנשחטה פליגי דהא רבי יוחנן אית ליה בפרק בהמה המקשה (גס זה שם) דתלש חלב מבן ט' חי דחלבו כחלב בהמה אע"פ שאם נשחטה האם הכל מותר אפילו חלבו וגידו מכל בבהמה תאכלו: **ואמר** רבי יוחנן **לא נצרכה אלא לנפל בו'.** תימה דבנזיר פרק כהן גדול (דף נ.) גרסינן בכל הספרים כדא"ר יוחנן כו' משמע דרבי יוחנן לא אמר אהיא דנזיר ונראה דהכא נמי גרסינן כדא"ר יוחנן ודר' יוחנן אפשר דאיתמר אמתניתין דאהלות (פ"ב מ"ח) דתנן אלו מטמאים באהל המת כו' ורבינו שמואל מייאב גירסת הספרים דהתם גרסינן כדאמר והכא גרסינן ואמר דהתם על פירכא דעל כזית מגלח על כולו לא כל שכן אמר רב ד) יוסף לא נצרכה אלא למת שאין עליו אפילו כזית בשר והדר פריך ואכתי על אבר ממנו מגלח על כולו לא כל שכן ומשני כדאמר ר' יוחנן לא נצרכה פירוש כדאמר רבי יוחנן על פירכא קמייתא דעל כזית כו' דכיון שלא נתקשרו איבריו עדיין מסתמא אין עליו כזית הכא נמי כו' והכא דלא מייתי אלא פירכא קמייתא קאמר וא"ר יוחנן משום דאפירכא קמייתא איתמר מילתיה דרבי יוחנן: אלמא

שיעורא בעינן ועבודת כוכבים כתותי מכתת שיעורא הכא כל מה דמכתת מעלי לכסוי:

הדרן עלך כסוי הדם

גיד הנשה נוהג בארץ ובחוצה לארץ בפני הבית ושלא בפני הבית בחולין א)ובמוקדשין ב)ונוהג בבהמה ובחיה בירך של ימין ובירך של שמאל ג)ואינו נוהג בעוף מפני שאין לו כף ד)ונוהג בשליל ר' יהודה אומר אינו נוהג בשליל ה)וחלבו מותר ואין הטבחין נאמנין על גיד הנשה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים ו)נאמנין עליו ועל החלב: **גמ'** מוקדשין ז)פשיטא משום דאקדשיה פקע ליה איסור גיד מיניה וכי תימא ח) יש בגידין בנותן טעם ואתי איסור מוקדשין וחייל אאיסור גיד האי מוקדשין נוהג בגיד מיבעי ליה אלא קסבר ט)אין בגידין בנותן טעם ובמוקדשין איסור גיד איכא איסור מוקדשין ליכא וסבר תנא דידן אין בגידין בנותן טעם י)והתנן ירך שנתבשל בה גיד הנשה אם יש בה בנותן טעם הרי זו אסורה אלא הכא י)בולדות קדשים עסקינן וקסבר נוהג בשליל וקסבר י)ולדות קדשים במעי אמן הן קדושים דאיסור גיד ואיסור מוקדשין בהדי הדדי קאתי ומי מצית מוקמת לה בשליל והא מדקתני סיפא נוהג בשליל מכלל דרישא לאו בשליל עסקינן הכי קאמר דבר זה מחלוקת דרבי יהודה ורבנן ומי מצית אמרת דתרוייהו בהדי הדדי קאתו י)והתנן על אלו טומאות הנזיר מגלח יעל המת ועל כזית מן המת וקשיא לן על כזית מן המת מגלח על כולו לא כל שכן ואמר רבי יוחנן לא נצרכה ח)אלא לנפל שלא נקשרו אבריו בגידין אלמא

שיעורא בעינן. בשופר כדי שיאחזנו בידו וירלאה לכאן ולכאן כדאמרינן בראש השנה (דף מ:). לוגב מפרש במסכת סוכה (דף נב:) שיעור הדס וערבה שלשה טפחים ולוגב ארבעה. ועבודת כוכבים כיון דלשרפה קיימא כל העומד לישרף כשרוף דמי הלכך ג)שיעורא הוא דכתותי מכתת אבל הכא כמה דשריף ומיכתת מעלי לכסוי ומשום הנאה ליכא דמלות לאו ליהנות ניתנו:

הדרן עלך כסוי הדם

גיד הנשה. ובמוקדשין. לקמן (דף 5.) פליגי בה איכא למאן דאמר אפילו בעולה ואיכא למ"ד בקדשים הנאכלין: **שאין לו כף.** בגמרא ה) מפרש אית ליה ולא עגיל: **כף.** פוליפ"א הנכרכת סביבות עצם הקולית העליונה סביב סביב בעיגול אבל עוף אינו כן שהבשר שעל הקולית ברוחב הוא ואינו דומה לכף ו): **כף.** שעל גב הירך: **ונוהג בשליל.** בן תשעה חי הנמצא בבהמה: **וחלבו.** של שליל מותר: **ואין הטבחים נאמנים.** לומר שנלוזהו מפני שטורח הוא להם לחטט אחריו: **גמ' איסור גיד.** ז)נוהג בבהמה משעה שנולר: **יש בגידין בנותן טעם.** בבשר ח) ואשמעינן הא' תנא דהאוכל גיד הנשה של מוקדשין לוקה שתים אחת משום גיד שאפילו עץ הוא התורה חייבה עליו ואחת משום מוקדשין שיש בו טעם והנה מן המוקדשין ושמעינן מינה תרתי חדא דיש בגידין בנותן טעם וחדא דאיסור חל על איסור ולאפוקי ממאן דאמר בהאי פירקא (לקמן צט:) אין בגידין בנותן טעם: א"כ הכי אימבעי ליה למתני מוקדשין נוהגות בגיד: **אגא.** אשמעינן האי תנא דאין בגידין בנותן טעם והכי קאמר איסור גיד הנשה לבדו נוהג במוקדשין אבל איסור מוקדשין אין בו: **אם יש בו בנותן טעם.** שיערו חכמים בששים כל נותן טעם סתם ט): **בולדות קדשים.** בהמת שלמים שילדה ואשמעינן תנא דמתניתין דלא תימא איסור מוקדשין קדיש וגיד אינו נוהג בשליל וכי מטי לידה לא אתי גיד חייל עליה דאין מוקדשין נוהגין בשליל אלא בולדות קדשים ולדות קדשים משעת יצירתן במעי אמן הן קדושים וגיד הנשה נוהג בשליל ואשתכח דבילירת העובר אלו שנאסר: **מכלל דרישא לאו בשליל עסקינן.** דאי מרישא אשמעינן דנוהג בשליל קיפא למה ליה למתנייה: **ה"ק בו'.** כלומר רישא ודאי אשמעינן דנוהג בשליל דאי אין נוהג בשליל קדיש ליה איסור מוקדשין ותו לא אתי איסור גיד וחייל עליה והדר תנא פלוגתא לאשמעינן דדבר זה שאמיעינו תחלה נוהג בשליל לאו דברי הכל היא אלא מחלוקת רבי יהודה ורבנן: **הנזיר מגלח.** שאם נטמא לאחר שמנה מקצת נזירותו סותר כל מה שמנה ומגלח וחוזר ומתחיל ומונה כדכתיב (במדבר ו) והימים הראשונים יפלו: **על המת בו'.** אבל לא על שאר טומאות כגון נבלה ושרץ דמת כתיב בפרשה (שם) וכי ימות מת עליו: **לנפל.** שכולו קיים ועדיין לא נתקשרו איבריו בגידין שהרי כל איבריו נוצרים ועדיין אין עליו כזית בשר: אלמא

מוקדשין קדים. וזו תירוץ אע"ג דאיסור וכו' לעולם בשליל מוקמת ליה ואתי איסור גיד וכו' ותרוייהו בהדי הדדי קאתו. והא מתניתין דלא כרבי יהודה דקתני נוהג בבהמה ובחיה וכו' וק"ל דרבי יהודה סבר דאינו נוהג אלא בירך של ימין האי תנא סבר לה כוותי' בחדא כו' (כלומר סבר לה כוותיה בחדא):

עין משפט נר מצוה

א) א מיי' פ"ח מהלכות מאכלות אסורות הלכ' ו ופ"ו מהלכות מעשה קרבנות הלכה ד סמג לאוין קלט:

ב) ב מיי' פ"ח מהלכות מאכלות אסורות הלכה ו סמג שם טוש"ע י"ד סי' סה סעיף ה:

ג) [מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם]:

ג) ד מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ז וע"ש:

ד) ה מיי' פ"ז מהלכות מאכלות אסורות הלכ' ג ועיין בהשגות ובמ"מ סמג לאוין קלח טוש"ע י"ד סי' סד סעיף ב:

ה) ו מיי' פ"ז שם הלכה כא ופ"ח הלכה ז טוש"ע שם סי' סה סעיף יד:

ו) ז ח מיי' פ"ז מהלכות מזירות הלכה ב:

שיטה מקובצת

א) וכי תימא קסבר תנא דידן יש בגידין בנותן טעם וכו' כך מצאתי בספרי הידה: ב) הילכך שיעוריה לאו שיעורא דכתותי מיכתת כצ"ל: ג) ואינו דומה לכף כל בשר גבוה ועגול קרי כף. הס"ד ומה"ד ונוהג בשליל וכו': ד) איסור גיד הנשה נוהג בבהמה:

רבינו גרשום

הכא אדרבה כל מה דמיכתת שיעורא כו' כלומר ואע"ג דלענין שופר ולולב לא יצא לענין כסוי עפר עיר הנדחת כל מה שמכתת שיעוריה עלויי מעלי לכסוי:

סליק פירקא

אמרי הכא בשליל עסקי'. כלומר מה דאמרינן גיד הנשה נוהג במוקדשין בשליל דבהמת קדשים דבהדי הדדי קאתו. אלא לנפל שלא נתקשרו איבריו בגידין. כלומר דאינו מת גמור אלמא חזינן דבשר קדים לגיד לענין אדם וכן לענין שליל אלמא איסור מוקדשין נוהג בשליל

מסורת הש"ס

ה) (געיל סט. עד:) [לקמן ק:], ג) [עיין תוס' לקמן נב: ד"ה נאמנים עליו], ג) [לקמן קלח:], ד) [לקמן לט:], ה) [לקמן קלח:], ו) [תמורה כה.], ח) לקמן ק: מיר מט:, ט) [לקמן נב:], י) [כבשר רש"ן], כ) [לקמן לז:], ל) [לקמן לז. ד"ה שאינו], מ) [וכן לעיל עד:], נ) [לפניו בזיר איתא רבי יוסי וכן מוכרח להמעיין שם],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אם יש וכו' ולפי' הרב ר"י בר"מ אתי שפיר: (ב) ד"ה בולדות וכו' וה"ל אין בו איסור:

לעזי רש"י

פוליפ"א [פולפ"א]. הבשר שעל עצם הירך.

מוסף רש"י

הנזיר מגלח. אם האהיל עליהם נטמת מזרו, דכתיב (במדבר ו) והימים הראשונים יפלו, ומגלח ומחזר ומונה דכתיב (שם) ומגלח לאשו ביום טהרתו (לקמן ק:).

אלמא איסור מוקדשין קדים. אומר ר"ת משום דמתחלה הכל הוא בשר והבשר עצמו מתקשה אחרי כן ומתלבן ונעשה גיד א] ובקונטרס פי' לקמן דמתחלה כשהגיד נוצר אינו על הכף ולא חייל עד שיבא ויתקשה על הכף ואע"ג דהשתא ר"ל דאין איסור גיד חל על איסור מוקדשים על איסור אבר מן החי דלא חמיר כמוקדשים חייל ועוד דאי אפשר לאיסור גיד להיות בעינן אחר ועוד דאין איסור אבר מן החי חל עד שיולד דאמר בסוף פרקין (לקמן דף קג.) כגון שנטרפה עם יציאת רובה דאיסור טרפה ואיסור אבר מן החי חייל בהדי הדדי:

והא מתניתין דלא כרבי יהודה דקתני נוהג בשל ימין כו'.

ה"מ למימר מדקתני נוהג בשליו ופליג ר' יהודה אלא רישא דמלתא נקט: **קדשים** דאיסור כרת מי שמעת ליה. משמע דאפילו בשלמים ולאחר זריקה דשרי אף לזרים בעי למימר דלא חייל כלל איסור גיד ושרי באכילה אע"ג דלאחר זריקה פקע איסור קדשים מדלא אשכחן דחייל אלא במבכרת ותימה כיון דהשתא ליכא איסור קדשים אע"ג דיכול לבא לידי איסור כרת כגון אם אוכלו בטומאת הגוף אמאי לא יחול איסור גיד דאין כאן איסור חל על איסור כדאמר בפרק ארבעה אחין (יבמות דף לב.) דאחות אשה מתלא תלי וקאי כו' וי"ל כיון דמחייב לא חייל איסור גיד דאיכא איסור מוקדשין דיכול לבא לידי כרת על ידי פיגול ונותר וטומא תו לא חייל איסור גיד לאחר שחיטה וזריקה דבעינן שיחול מחייב איסור גיד דומיא דיעקב שנשה לו גידו מחייב וא"ת וימא מגו דאיתוסף איסור גיד לבני נח איתוסף נמי לישראל וי"ל דהא דנאסר לבני נח היינו דוקא לבני יעקב דקודם מתן תורה איקרו בני נח ואפילו נאסר מתחלה לכל אומות העולם הא אמר בפ' ארבע מיתות (סנהדרין דף נט.) כל מצוה שנאמרה לבני נח ולא נשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח וא"כ לאחר מתן תורה שרו לכולהו לבר מישראל וא"ת וימא מיגו דאיתוסף איסור גיד לבני נח איתוסף נמי להדיוט איסור אכילה וי"ל דאיכא למאן דאמר בסמוך מחוברין יעלו: **הכא** במבכרת עסקינן דברחם קדוש. ובהדי הדדי קאתו וקמ"ל דלא מבטל איסור קדשים החמור איסור גיד הקל מלחול עמו וא"ת והא איסור גיד לרבי יוחנן קדיס דאמר (לעיל דף עה.) תלש חלב מבן תשעה חי דחלבו כחלב בהמה והדר אתא איסור מוקדשין דחמיר וחייל עליה וא"כ לרבי יוחנן מוקדשין נוהגין בגיד מבעי ליה ונראה דלר' יוחנן לא חייל איסור גיד ואיסור חלב עד שיצא לחוץ ממעי אמו לאויר העולם וכן משמע דבסוף פירקין (לקמן דף קג.) קאמר רבי יוחנן גופיה כשנטרפה עם יציאת רובה דאיסור אבר ואיסור חלב ואיסור טרפה בהדי הדדי קאתו אלמא דליכא איסור חל[1] במעי אמו:

פרשו ירדו רבי היא דתניא כו'. תימה אמאי מייתי הך ברייתא קמייתא ונראה דאי לאו ברייתא קמייתא המ"ל דרבנן סברי שיש לרבות כל מה שנוכל לרבות ואפילו פרשו דאיסורא ולית לן למעוטי אלא פוקעים גרידא שהוא סוף העלאה ורבי סבר דרבויא ומיעוטא אית לן לאוקומי בתחלת העלאה ולא נמעט כמו כן אלא דבר אחד דהיינו פרשו דאיסורא אבל מחוברים דאיסורא ופרשו דהיתירא יעלו ולהכי מייתי ברייתא קמייתא דגידים דהיתירא נמי כשפרשו ירדו דומיא דעצמות דהיתירא ועל כרחך רבי היא אלמא לא מרבי רבי כל מה שיכול להרבות דהא אוקי נמי מיעוט בפרשו דהיתירא והכי נמי לרבנן לא מרבי כל מה שיכולין להרבות אלא ממעטין דאיסורא אפילו במחוברין:

אלמא איסור מוקדשין קדים. דמשנה שנוצר הוא קדוש ועדיין לא נוצר הגיד דהא חזינן דיצירת עובר קודמת ליצירת גיד: ומשנינן **אע"ג דאיסור מוקדשים קדים אפי' איסור גיד וחייל.** הואיל ואיסור חמור הוא שנוהג בבני נח כדקתני מתניתין (לקמן דף ק:) והלא לבני נח נאסר גיד הנשה: ופרכינן **מאן שמעת ליה דא סברא.** דנוהג בבני נח רבי יהודה בשילהי מתני' (שם): **והאי תנא דריש דמתניתין דלא כרבי יהודה דקתני בירך של ימין ושל שמאל.** ואילו רבי יהודה שמעינן ליה לקמן [ע"ב] דאמר אינו נוהג אלא באחד: **סבר לה כווותיה בחדא.** דנוהג בבני נח: **ופליג עליה בחדא.** דנוהג בשתי יריכות: **אימור דשמעת ליה לר' יהודה.** דאמר דמשום חומריה דגיד דנוהג בבני נח חייל נמי אאיסור אחרינא: **בטמאה.** שמעת ליה דאתי איסור גיד וחייל אאיסור טמאה דאע"ג דאיסור טמאה ממעי אמה ואיסור גיד אינו עד שיולד דהא רבי יהודה אין נוהג בשליו קאמר במתניתין אפילו הכי חייל גיד אטמאה משום דאיסור טמאה נאו בעלמא הוא ואיסור גיד חמור שכן נוהג בבני נח: **קדשים דאיסור כרת.** שעל ידי קדשים בא לידי כרת כגון אכלו בטומאה או פגול ונותר: **מי שמעת ליה.** דחייל גיד עלייהו: **אלא הכא במבכרת עסקינן.** דלא קדוש ולד אלא ברחם ביציאתו ואשמעינן תנא דידן דאע"ג דאין גיד נוהג בשאר מוקדשים הא אמר מוקדשים קדיס כדאמרת דיצירת עובר קודמת ותו לא אתי איסור גיד וחייל אפילו הכי יש מוקדשים שהגיד נוהג בהן כגון בכור ממה נפשך אי נוהג בשליו איסור גיד קודם ותו לא פקע ואי אין נוהג בשליו תרוייהו בהדי הדדי אתו: **ואיבעיא אימא נולדות קדשים.** ואשמועינן תנא דידן דלא קדשי במעי אמן אלא בהוייתן ביציאתן הילכך איסור גיד נוהג בכולן משום דאיהו קדיס דנוהג בשליו ותו לא פקע דלא תימא במעי אמן קדושים ואיסור מוקדשין קדיס כדאמרת דנפל שלא נתקשרו אבריו בגידין ותו לא אתי איסור גיד וחייל. להכי נקט בהוייתן משום לישנא דקרא דילפינן מיניה קדושת ולדות קדשים בפ"ב דבכורות (דף יד:) רק קדשיך[2] אלו תמורות אשר יהיו לך אלו הולדות: **הנאכלים.** חטאת ואשם ושלמים: **שאין נאכלין.** עולה: **להנקותו.** לקי אם אכלו: **להעלותו.** למזבח אין איסור גיד נוהג כדאמרינן לקמן[3] דלא כתיב ולא יאכל המזבח: **לישנא אחרינא כאן נאכלו כאן להעלותו.** מאן דאמר אין נוהג בעולה נאכלו קאמר שאינו מצווה לאכלו מן היכך ומאן דאמר נוהג להעלותו קאמר דאסור להעלותו בפני עצמו אם פירש מן היכך: **רב נחמן בר יצחק אמר נאכלו פליגי.** דמ"ד נוהג קסבר מצוה לאכלו. ולישנא קמא להעלותו פליגי מ"ד נוהג קסבר להעלותו נמי אסור עם היכך כדפליגי רבי ורבנן לקמן דלרבי שרי כדמוקי לקמן אליבא דרבי כי איצטריך קרא למשרי גיד הנשה במחובר ולרבנן אסור דבעינן מן המותר לישראל: **הכל.** רבויא הוא: **אפילו פרשו.** מן הבשר הנך גידין. בגידין המותרין קאמר דומיא דעצמות: **ומאן שמעת ליה כו'.** כלומר והך מתניתי' לאו דברי הכל היא אלא רבי היא ופליגי רבנן עליה וכדתניא כו' ומפלוגתייהו שמעינן דלרבי גיד הנשה מותר ולרבנן אסור כדמפרש וחזיל: **ומה אני מקיים הבשר והדם.** ולא גידין: **בפוקעין.** מעל האור. אשקלנ"ט: **מידי דהוי ארחשה של עולה.** דלריך שיקריבנו שלם כדכתיב (ויקרא ז) ואת הרחש והרי עצמות הרבה יש: ממשקה

מסורת הש"ס

ז) [לקמן ק: קג.], כ) [נדחים נא. קיד. מנחות פג. כריתות כג: תמורה יא. כה. נדה מא.], ג) [נדחים פה:, ד) [ג"ז שם פו. וע"ש], ה) [דברים יב], ו) [ע"בן], ז) [חלב רש"ש],

תורה אור השלם

1. וְקָרְבוּ וּבְרָעָיו יִרְחַץ בַּמַּיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַיְיָ: ויקרא א ט

2. וְעָשִׂיתָ עֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם עַל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְדַם זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ עַל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהַבָּשָׂר תֹּאכֵל: דברים יב כז

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה אלמא וכו' ובקונטרס פי' לקמן. ר"ב עיין לקמן דף ל"ו ע"ב בד"ה ודע דהתוס' לעיל דף ל' וכו' כתב שם לא ידע איה מקום פרש"י הזה יעש"ה דף ק"ג עמוד ד':

מוסף רש"י

בהוייתן הן קדושים. כשנולדים הן קדושים ולא במעי אמן (מנחות פג. מכת"י וכע"ז תמורה כה.) ולהכי נקט לשון בהוייתן, משום דהא דולדות קדשים קדושים נפקא לן בפ"ק דבכורות מיהיו לך, דכתיב רק קדשיך, אלו התמורות, אשר יהיו לך אלו הולדות (מנחות שם וכע"ז בחיים קיד. וכריתות כג:). **יכול יחלוץ.** מצוה מוטלת עליו (זבחים פו.).

עין משפט נר מצוה

ז א מיי' פ"ח מהלכות מאכלות אסורות הל' ט:

ח ב מיי' פ"ג מהלכות פסולי המוקדשין הל' טו ופ"ו מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ב סמג עשין קפ:

ט ג מיי' פ"ו מהלכות מעשה הקרבנות הל' ג:

לעזי רש"י

אשקלנ"ט [אישקלטי"ר]. להתפרצץ.

רבינו גרשום

דאע"ג דאיסור מוקדשין קדים אתי איסור גיד וחייל שכן איסורו נוהג בבני נח: ופליג עליה בחדא דהוא סבר אינו נוהג אלא בירך של ימין ותנא דידן סבר בין בימין בין בשמאל: אימור דשמעת ליה לר' יהודה בטמאה כו'. כלומר דהוא אמר במתני' איסור גיד נוהג בטמאה דאיסור גיד חל על איסור טומאה דאיסור לאו. כלומר טומאה איסור לאו הוא ואיסור קל הוא לפי' איסור גיד חל עליו. בקדשים דאיסור כרת מי שמעת ליה דאיסור גיד חל על איסור קדשים דחמור: אלא הבמ"ע במבכרת. כלומר דאינו קדוש אלא בצאתו מן הרחם דבצאתו מן הרחם יש עליו גיד ובהדדי קאתין: ואיבעית אימא לעולם בולדות קדשים. כלומר ואי פרכת והא לא אתי איסור גיד וחייל אאיסור קדשים קסבר ולדות קדשים בהווייתן [הן] קדושים ולא במעי אמן אלא בשעת הווייתו לעולם שהוא בשעת לידתו דגיד וקדושה בהדי הדדי קאתו: לא שנו אלא קדשים הנאכלין כגון עולה אין גיד הנשה נוהג בהן: כאן להלקות כו'. כלומר מה דאמרי' אין גיד הנשה נוהג בהן להלקותו מי שאוכלו דכיון שאין ראוי לאכילה אין חייב מלקות אבל איסורא עבד אבל להעלותו ע"ג המזבח להקטירו גיד הנשה נוהג בהן דאין מקטירין אותו: רב נחמן בר יצחק אמר להעלותו פליגי. כלומר אפי' להעלותו פליגי דמאן דאמר אין גיד הנשה נוהג בהן מעלין אותו להקטיר: יכול אפי' פירשו. כלומר יכול אפי' ניטלו מן הבשר: ת"ל ועשית עולותיך הבשר והדם. כלומר הבשר אין אבל גידים ועצמות לא: הא מה אני מקיים ועשית עולותיך וגו' בפוקעין. כלומר לאברים ופדרים שנתעכלו מע"ג המזבח דאותן אתה מחזיר אבל עיכולי גידים ועצמות אי אתה מחזיר:

אלמא איסור מוקדשין קדים אע"ג דאיסור מוקדשין קדים אתי איסור גיד חייל עלייהו [6]שכן איסורו נוהג בבני נח מאן שמעת ליה האי סברא ר' יהודה והא מתניתין דלא כרבי יהודה דקתני נוהג בבהמה ובחיה בירך של ימין ובירך של שמאל האי תנא סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא אימר דשמעת ליה לרבי יהודה בטמאה דאיסור לאו קדשים דאיסור כרת מי שמעת ליה אלא הכא במבכרת עסקינן דברחם קדוש ואי בעית אימא [3]ולדות קדשים בהווייתן הן קדושים אמר רבי חייא בר יוסף לא שנו אלא קדשים הנאכלין אבל קדשים שאינן נאכלין אין איסור גיד נוהג בהן ורבי יוחנן אמר [8]אחד קדשים הנאכלין ואחד קדשים שאין נאכלין איסור גיד נוהג בהן אמר רב פפא ולא פליגי כאן להלקותו כאן להעלותו איכא דאמרי אמר רב פפא ולא פליגי כאן לחלצו וכאן להעלותו רב נחמן בר יצחק אמר להעלותו פליגי [3]דתניא [1]והקטיר הכהן את הכל המזבחה [2]לרבות העצמות והגידין והקרנים והטלפים יכול אפילו פרשו ת"ל [2]ועשית עולותיך הבשר והדם אי בשר ודם יכול יחלוץ גידים ועצמות ויעלה בשר לגבי מזבח ת"ל [1]והקטיר הכהן את הכל המזבחה הא כיצד מחוברין יעלו פרשו אפילו בראשו של מזבח ירדו [7]ומאן תנא דשמעת ליה דאמר פרשו ירדו רבי היא דתניא והקטיר הכהן את הכל לרבות העצמות והגידים והקרנים והטלפים ואפילו פרשו והא מה אני מקיים ועשית עולותיך הבשר והדם בפוקעין הא כיצד [9]עיכולי בשר אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עיכולי גידים ועצמות רבי אומר כתוב אחד אומר והקטיר הכהן את הכל ריבה וכתוב אחד אומר ועשית עולותיך הבשר והדם מיעט הא כיצד מחוברין יעלו פרשו אפילו בראשו של מזבח ירדו ורבנן מחוברין לא איצטריך קרא לרבויי מידי דהוה אראשה של עולה כי איצטריך קרא לפרשו ורבי מחוברין דהיתירא לא